

BOSHLANG‘ICH SINFLARDA 4K DASTURI ASOSIDA TABIIY FANLAR DARSLIGIDAGI MAVZULARNI ZAMONAVIY METODLAR ORQALI O‘TISH YO‘LLARI

Ergasheva Nilufar Erkin qizi
Osiyo xalqaro universiteti magistranti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada boshlang‘ich sinflarda 4K dasturi asosida zamonaviy metodlar, vositalar, texnologiyalardan foydalanilgan holda dars jarayonlarida o‘tishning samaradorligi haqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar: Tabiiy fanlar, metodlar, 4K dasturi, zamonaviy metodlar, boshlang‘ich sinf, interfaol, ta‘lim-tarbiya, shakl, Kritik, Kreativlik, Kommunikativlik, Kollaboratsiya, innovatsion, samarali fikr, Singapur, Angliya, Xitoy, Finlandiya, xalqaro.

АННОТАЦИЯ

В данной статье говорится об эффективности процессов обучения с использованием современных методов, средств и технологий на основе программы 4К в начальных классах.

Ключевые слова: Естественные науки, методы, программа 4К, современные методы, начальный класс, интерактивный, образование, форма, Критика, Креативность, Коммуникативность, Сотрудничество, инновационное, эффективное мышление, Сингапур, Англия, Китай, Финляндия, международный.

O‘quvchilarni har tomonlama tarbiyalashning asosi ularda ilmiy dunyoqarashni shakllantirishdan iborat. Bu vazifani amalga oshirishga Tabiiy fanlar fani muhim rol o‘ynaydi. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari uchun eng muhimi ta‘lim-tarbiya tizimini tushunib olish Tabiiy fanlarni o‘ziga xos bo‘lgan shakl, metod va uslublarni o‘quvchilarning bilish faoliyatiga rahbarlik qilishni o‘rgana olishdir.

Hozirgi kunda ta‘lim jarayonida o‘qitishning zamonaviy 4K dasturi va metodlar orqali dars jarayonlarini olib borish yuqori natijalarga erishishning qulay usullaridan biri hisoblanadi. Shu sababli ta‘lim sohasini yanada rivojlantirish uchun, hozirgi zamon talabiga mos dars jarayonlarini reja asosida rejalashtirish biz pedagoglar oldida turgan dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Boshlang‘ich sinflarda darsga bo‘lgan

qiziqishlarini oshirish uchun 4K dasturi asosida interfaol metodlar keng qo'llanilmoqda.

Boshlang'ich maktabda o'quv predmeti mazmuni hajmini belgilash va dars uchun material tanlash bilan bir qatorda o'qitish usullari katta ahamiyatga ega [2]. O'quvchilarning mazmuni va yoshiga mos ravishda tanlangan usullar yuqori sifatli bilimni ta'minlaydi. Bunday usullar tushuncha va ko'nikmalarni rivojlantirishga, bilimlarning kuchi va xabardorligiga yordam beradi va tarbiyaviy ta'sirga ega. Metod (yunoncha *méthodos* — tadqiqot yoki bilim yo'li, nazariya, o'rgatish yo'li), voqelikni amaliy yoki nazariy jihatdan rivojlantirish uchun muayyan muammoni hal qilishga bo'ysunadigan usullar yoki operatsiyalar majmui. O'qitish usuli - bu o'qituvchi va o'quvchilarning maqsad va vazifalarga erishishga qaratilgan tartiblangan harakatlari, o'zaro bog'liq faoliyati: o'quvchilarni rivojlantirish, o'qitish, tarbiyalash. Ta'lim usuli - bu o'qituvchi tomonidan bilimlarni uzatish usuli va shu bilan birga uni o'quvchilar tomonidan o'zlashtirish usuli. B.P. Esipov o'qitish metodikasi - bu o'qituvchi va o'quvchilarning ishlash usullari bo'lib, ular yordamida bilim, ko'nikma va malakalarni egallashga erishiladi, o'quvchilarning dunyoqarashi shakllanadi, qobiliyatlari rivojlantiriladi, deb hisoblaydi.

4 "K" modelining mazmuni quyidagi ko'nikmalarni shakllantirishni o'z ichiga oladi. Uning tarkibida 4 ta "K" harfi bilan boshlanadigan tushunchalar o'z aksini topgan:

- Kritiklik (tanqidiy) fikrlash ko'nikmasi: Ushbu metodologiya o'quvchilarning axborotni tanqidiy baholash, o'z fikrini va mulohazalarini shakllantirish ko'nikmalarini rivojlantirishni o'z ichiga oladi. O'quvchilar muammolarga tahliliy nuqtai nazardan yondashishni o'rganadi va mantiqiy fikrlash asosida o'z nuqtayi nazarini shakllantiradi.

- Kreativlik ko'nikmasi: O'quvchilar o'z maqsadlariga erishish uchun yangi yondashuvlarni qo'llashni o'rganadi, innovatsion yechimlarni ishlab chiqadilar va ijodiy muammolarni hal qilish ko'nikmalariga ega bo'ladi.

- Kommunikatsiya ko'nikmasi: O'quvchilar o'z fikrlarini aniq ravshan ifodalashga suhbatdoshini tinglashga va tushinishga malumotni yetkazishda til vositalaridan unumli foydalanishni o'rgatadi.

- Kooperatsiya yoki kollaboratsiya ko'nikmalari: Darsliklar o'quvchilarning jamoada ishlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradigan tarzda tuzilgan. Bu o'quvchilarga hamkorlik qilish samarali fikr almashish va o'zaro qo'llab quvvatlash ko'nikmalarini o'rganishga ko'maklashadi.

4K dasturi ta'lim jarayonida, o'qituvchi va o'quvchilar orasidagi faollikni oshirishga xizmat qiladi. Yangi yondashuvni O'zbekiston maktablarida joriy etishdan oldin xorijiy tajribalar ham o'rganildi. Singapur, Estoniya, Xitoy, Angliya, Finlandiya,

kabi ta'limi ilg'or mamlakatlar o'quvchilarda 4K tamoyilini o'z ichiga olgan XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirishga asosiy e'tibor qaratildi.

Hamkorlik va Forumlar: O'quvchilar orasida muloqotlar, forumlar yaratish orqali, ularni bir-biriga qo'llab-quvvatlash va fikrlarini almashish 4K dasturi asosida tabiiy fanlar darsligidagi mavzularni o'qitishda samarali bo'ladi.

Interaktiv Darsliklar va Multimedia Resurslar: 4K dasturi orqali tabiiy fanlar darsligini o'tkazishda interaktiv darsliklar va multimedia resurslar foydali bo'ladi. Ma'lumotlar o'qitilishi, tasvir va animatsiyalar orqali o'qitish, video materiallar, interaktiv testlar va vazifalar orqali talaba qiziqishlarini oshirish mumkin.

Virtual Darslar va Ekskursiyalar: Tabiiy fanlar mavzularini o'qitishda virtual darslar va ekskursiyalar qo'llanish mumkin. Masalan, virtual ekskursiyalar orqali tabiiy ob'ektlarga sayohat qilish, 3D modellarda hayvonlar va bitklarni ko'rish talabalarning tushunchalarini oshirishga yordam berishi mumkin.

Ilustratsiyalar va Infografika: 4K dasturi orqali ma'lumotlarni iloviy ko'rinishda ifodalash hamda infografika materiallardan foydalanish muhimdir. O'quvchilar uchun ma'lumotlarni vizual ko'rinishda ta'minlash, talabalar bilimlarini oshiradi

Amaliyotlar va Laboratoriya Ishlari: Tabiiy fanlar o'qitishda 4K dasturi orqali amaliyotlar va laboratoriya ishlari o'tkazish ham muhimdir. Virtual laboratoriya ishlari, tabiiy qonunlarni ko'rish va tushuntirishni osonlashtiradi.

Internet Resurslari va Onlayn Ma'lumotlar: Internet resurslari va onlayn ma'lumotlar orqali tabiiy fanlar mavzularini o'qitishda o'quvchilarga yangi va keng doiradagi ma'lumotlar bilan ta'minlash mumkin.

O'yinlar va Tanlovlar: Tabiiy fanlar o'qitishda o'yinlar va tanlovlar orqali o'quvchilarni qiziqishlarini oshirish va fanni o'rganishga ilhom berishi mumkin.

Telefon metodi: Google – yangiliklar

Foto – mavzu bo'yicha rasmlar

Qo'ng'iroqlar – 2 kishi birlikda fikrlar

SMS – savollarga javob

Soat – har bir shartlarga vaqtlar

YouTube – videorolik ko'rish.

Bu metod boshlang'ich sinf o'quvchilarida juda foydali va samarali metod hisoblanadi. Bu metod bilan bir soat darsni mazmunli va tushunarli qilib olib borsalar bo'ladi. Mavzu bo'yicha yangiliklar rasmlar, o'quvchilarning fikrlari, savol javoblar, har bir metod uchun vaqtlar va video roliklarni ham ko'rib borish mumkin. Bunday metod bilan barcha bolalar bilan ishlansa bo'ladi "SO'Z TOP" o'yini. Bu metoddan darsning barcha qismlarida foydalanish mumkin. O'qituvchi qushlar hayvonlar meva

va sabzavotlar haqida bir soʻz aytadi, oʻquvchilar davom ettiradilar. Oʻqituvchi boshlagan soʻz qaysi harf bilan tugasa, oʻquvchi shu harfdan boshlangan soʻzni aytishi kerak. Masalan: tulki – ilon – ninachi- it – tipratikan – nortuya – yalqov {panda} -ayiq – qargʻa – ari va hokazolar. Bu usul oʻquvchilarni tezkorlik bilan fikr yuritib javob berishga hamda xotirasini mustahkamlashga yordam beradi. Boshlangʻich maktabda bunday jihozlar alohida ahamiyatga ega, chunki aynan shu bosqichda bolalar tadqiqot faoliyatining asosiy asoslarini oʻrganadilar, oʻqituvchi rahbarligida ular tabiat va texnologiyaga qiziqish va qiziqishni rivojlantiradigan kuzatishlar va tajribalar oʻtkazadilar. Tajribalarni bajarish jarayonida boshlangʻich maktab oʻquvchilari tadqiqot savollarini shakllantirish, gipotezalarni ilgari surish, maʼlumotlar toʻplash, olingan natijalarni tahlil qilish va xulosalar chiqarishni oʻrganadilar, yaʼni. maktab oʻquvchilarida universal taʼlim faoliyati va axborot kompetensiyasi asoslarini shakllantirishga hissa qoʻshadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI: (REFERENCES)

1. Nuriddinova M.I “Tabiatshunoslikni oʻqitish metodikasi “ – Toshkent 2005y
2. Sayfullayev G.M “Tabiatshunoslik darslarida sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish. Oʻquv qoʻllanma - Buxoro 2020.
3. Gulzoda Kurbanova. The problem of ecological education in the 20th century of children’s literature. 31 May 2021, Published 5 May 2021
4. Features of Speech Development in Children of Middle Preschool Age Jumayev Umedjon Toʻraqulovich, Ashurova Zarina Muxitdinovna